

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUROSYSTEM

MAKROPRUDENCIÁLNA ANALÝZA SLOVENSKÉHO BANKOVÉHO SEKTORA

MAREC
2010

Cieľom predkladanej makroprudenciálnej analýzy bankového sektora je poskytnúť súhrnný pohľad na vývoj v bankovom sektore z pohľadu vývoja rizík ako aj trendov. Analýza hodnotí riziká v bankách z pohľadu vývoja v externom prostredí, resp. reálnej ekonomiky, a taktiež z pohľadu trendov v samotnom bankovom sektore. Vzhľadom na užšie prepojenie vývoja v bankách na trendy v reálnej ekonomike je cieľom analýzy skoré identifikovanie možných nerovnováh v bankom sektore.

1. Zhrnutie	3
2. Makroekonomický vývoj z pohľadu stability bankového sektora	4
3. Trendy a riziká v slovenskom bankovom sektore	9
4. Finančná pozícia bankového sektora	21

1. ZHRNUTIE

V prvom štvrtroku 2010 nastalo z pohľadu stability bankového sektora niekoľko významných trendov. Pokračovali niektoré pozitívne trendy v domácom podnikovom sektore. Týkalo sa to najmä vybraných exportne orientovaných odvetví. Stále však platí, že úroveň viacerých ukazovateľov je napriek zlepšeniu nízka, najmä v porovnaní s predkrízovým obdobím. Na druhej strane viaceré odvetvia zaznamenali zhoršenie ich finančnej pozície.

Tieto pozitívne trendy naznačujú mierne uvoľnenie vo vývoji kreditného rizika. Viaceré podnikové odvetvia, najmä v oblasti komerčných nehnuteľností a stavebníctva, však stále predstavujú pre banky zdroj vyššieho rizika.

Mierne zlepšenie sa prejavilo aj v sektore domácností. Pozitívne možno hodnotiť vývoj v zamestnanosti, keď sa v niektorých sektoroch stabilizovala situácia na trhu práce. Objemy zlyhaných úverov domácnostiam však naďalej rástli.

Pre ďalší vývoj kreditného rizika je podstatná otázka oživenia ekonomického rastu doma a v zahraničí. Prvý štvrtrok 2010 priniesol z tohto pohľadu niekoľko pozitívnych signálov. Najnovšia predikcia, či už globálneho ekonomického rastu, alebo rastu domácej ekonomiky, je priaznivá. Riziko dosiahnutia pomalšieho rastu hospodárstva ako očakávaného je však stále pomerne vysoké. V poslednom období k tomu prispel najmä nárast rizika suverénnych štátov. Výrazne sa to prejavilo najmä na náraste neistoty na finančných trhoch. Trhy začali viac rozlišovať medzi rizikovosťou jednotlivých štátov. Dôsledky tohto vývoja sa pravdepodobne prejavia na fiškálnej konsolidácii vo viacerých štátoch, čo môže krátkodobo negatívne ovplyvniť ekonomické oživenie.

Viaceré trendy v správaní sa bánk z posledných mesiacov roka 2009 pokračovali aj v prvom štvrtroku 2010. Banky boli stále opatrné pri financovaní podnikov. Napriek určitým pozitívnym zmenám v objeme úverov v niektorých odvetviach, nemôžeme o stabilnom raste úverov hovoriť v žiadnom odvetví.

Opačná situácia bola v sektore domácností. V marci 2010 bol zaznamenaný najvyšší objem nových poskytnutých úverov od novembra 2008. Časť z týchto nových úverov bola použitá na predčasné splatenie starých úverov. Medziročné tempo rastu celkového objemu úverov prestalo klesať a stabilizovalo sa na úrovni 11%. Z pohľadu koncentrácie je zaujímavé, že na raste úverov mal vysoký podiel iba malý počet bánk.

Kým na jednej strane je oživenie úverovania domácností možné hodnotiť pozitívne, na druhej strane je potrebné zdôrazniť, že kreditné riziko domácností výrazne nekleslo. Ekonomické oživenie v sebe skrýva viaceré riziká a podobne aj finančná pozícia domácností je oslabená. Vyšší záujem o financovanie domácností je možné spojiť aj so snahou bánk o posilnenie ziskovosti, ktorá stále dosahuje relatívne nízke úrovne.

V prvom štvrtroku banky pokračovali v investíciách do štátnych dlhopisov. Stúpili investície do zahraničných štátnych dlhových cenných papierov, najmä voči Grécku. V kontexte výrazného poklesu dôvery investorov voči týmto dlhopisom v poslednom období, ide o pomerne rizikovú investíciu.

Schopnosť generovať zisk je v súčasnej situácii stále pomerne obmedzená. Po minuloročnom výraznom poklese ziskovosti dokázali banky v marci 2010 medziročne zvýšiť zisk o 5%, pričom nárast ziskovosti zaznamenalo len šesť bánk. Dôležitým zdrojom príjmov boli najmä úrokové príjmy zo sektora domácností. Stúpili tiež úrokové príjmy z cenných papierov, čo súvisí s nárastom ich objemu. Negatívny vplyv na banky mala pokračujúca tvorba opravných položiek.

2. MAKROEKONOMICKÝ VÝVOJ Z POHLADU STABILITY BANKOVÉHO SEKTORA

Očakávané globálne ekonomické oživenie v sebe skrýva viacero rizík

Globálna ekonomika by v roku 2010 podľa najnovšej aprílovej projekcie Medzinárodného menového fondu mala vzrásť o 4,2 % oproti predchádzajúcemu roku. V porovnaní s predošlou prognózou z januára to predstavuje mierne zlepšenie vyhládok oživenia celosvetovej ekonomiky. Pokiaľ by sa reálna situácia skutočne vyvíjala v súlade s týmto odhadom, znamenalo by to, že dynamika ekonomickej aktivity dosiahne pomerne významné tempo, predovšetkým v kontraste s recesiou postihnutým rokom 2009. Na druhej strane treba zdôrazniť, že riziko pomalšieho ako očakávaného rastu je z historického hľadiska na vysokej úrovni a v poslednom období ešte ďalej vzrástlo. Udržateľnosť začínajúcich trendov oživenia ekonomiky zatiaľ ostáva neistá. Dôležité je tiež všimnúť si, že tempo, ktorým sa jednotlivé hlavné ekonomické regióny a zoskupenia dostávajú z predošlého poklesu výkonnosti, je výrazne rôznorodé. Rozdielne sú aj faktory, ktoré v tej ktorej časti sveta prispievajú k opätovnému nárastu ekonomiky. Spoločnou črtou vo všetkých prípadoch je však krehkosť a zraniteľnosť nastupujúceho oživenia vo vzťahu k potenciálnym vnútorným aj vonkajším šokom.

Ekonomika USA zaznamenala pozitívne trendy vo viacerých oblastiach

Americkej ekonomike sa, napriek tomu, že bola výraznou mierou zasiahnutá finančnou a ekonomickou krízou, podarilo zvyšovať výkonnosť pomerne rýchlym tempom. Dokazuje to aj prvý štvrťrok 2010, keď hodnota všetkých tovarov a služieb vyprodukovaných v USA bola v porovnaní s posledným štvrťrokom 2009 vyššia o 0,8 %. Súčasne aj očakávanú budúcu expanziu ekonomickej aktivity potvrdzuje tiež prieskum PMI¹, ktorý vykazuje dobrú koreláciu so skutočným hospodárskym cyklom a možno ho považovať za tzv. dopredu hľadiaci indikátor. Hodnoty tohto indikátora už niekoľko mesiacov v rade poukazujú na rast aktivity (hodnota ukazovateľa väčšia ako 50), a navyše tempo tohto rastu sa podľa prieskumu každým mesiacom zvyšuje.

Dôležitou súčasťou oživenia ekonomiky USA je potreba stabilizácie trhu nehnuteľností. Viaceré údaje za posledné mesiace naznačujú, že aj v tejto oblasti sa situácia vyvíja priaznivým smerom, keď napríklad ceny nehnuteľností na bývanie merané indexom Case-Shiller vykázali vo februári prvý medziročný rast za tri roky, resp. vzrástli počty predaných domov, ako nových, tak aj existujúcich. Negatívny tlak na ceny však pretrváva z dôvodu vysokého počtu nehnuteľností vstupujúcich do konkurzu, ktorých počet je oproti rovnakému obdobiu predošlého roku vyšší o 6 % a neočakáva sa, že by v priebehu roka 2010 mal výrazne klesnúť, skôr naopak, predpokladá sa jeho kulminácia.

Aj keď samotné čísla z posledných mesiacov hovoria v prospech americkej ekonomiky a jej rastu, riziká s ohľadom na časom slabnúci efekt vládnych investícií a postupné plánované utlmenie expanzívnej fiškálnej politiky, a tiež niektoré ďalšie problémy diskutované v predošlom texte, prípadne iné externé faktory, ostávajú nezanedbateľné.

Miera nezamestnanosti v USA je naďalej vysoká a predstavuje prekážku pre výraznejšie ekonomické oživenie

Navzdory očakávaniam, že spotreba v USA bude brzdou ekonomického oživenia, spotreba stúpila v prvých troch mesiacoch roka v porovnaní s posledným štvrťrokom 2009 o 3 %. Posudzovaný izolovane môžeme tento fakt hodnotiť jednoznačne pozitívne. Avšak v spojení so skutočnosťami, že nárast príjmov bol v rovnakom období výrazne nižší a miera úspor

¹ Purchasing Manager Index.

domácností vo februári a marci opäť začala klesať, t. j. že spotreba začína vo väčšej miere byť financovaná z požičaných prostriedkov, takýto vývoj pripomína trendy predchádzajúce súčasnej kríze.

Pozitívne trendy ekonomického vývoja v USA podčiarkuje aj obrat situácie na pracovnom trhu. Vo februári sa skončilo nepretržité obdobie viac ako dvoch rokov, počas ktorého ekonomika strácala pracovné miesta a bola zaznamenaná síce zanedbateľná, ale predsa len kladná bilancia tvorby pracovných miest. V marci a apríli postupne tvorba pracovných miest naberala na obrátkach, pričom len v apríli ich pribudlo okolo 290 tisíc. V kontraste s tým oficiálna miera nezamestnanosti v apríli opäť vzrástla na 9,9 %, keď v predošlej časti roka stagnovala na úrovni 9,7 %. Toto je však vysvetliteľné návratom väčšieho počtu ľudí do skupiny záujemcov o prácu, zrejme práve z dôvodu zlepšujúcej sa situácie na pracovnom trhu. Miera nezamestnanosti blízka desiatim percentám je však naďalej vysoká a predstavuje významnú prekážku pre rýchlejšie napredovanie ekonomiky USA. Negatívnym možno hodnotiť aj fakt, že počet ľudí dlhodobo bez práce má naďalej vzostupnú tendenciu.

Ekonomiky rozvíjajúcich sa krajín na rozdiel od rozvinutých krajín sú skôr vystavené riziku prehriatia

Nastupujúcimi zdrojmi budúceho ekonomického rastu vo svete sa v poslednej dobe viac ako kedykoľvek predtým javia byť rozvíjajúce sa ekonomiky, hlavne z radov najväčších krajín Ázie a Južnej Ameriky. Tieto krajiny zaznamenali relatívne nižší prepád výkonnosti ako štáty s rozvinutými ekonomikami. Zásľuhu na tom má predovšetkým ich ekonomický model postavený na exportnej orientácii a vysokej konkurencieschopnosti zabezpečenej nízkymi jednotkovými nákladmi práce a ďalej nízka súkromná aj verejná zadlženosť a kumulácia zahraničných rezerv. Vo viacerých krajinách sa k tomuto ešte pridružili mohutné monetárne a vládne stimuly zamerané predovšetkým na investície. Obyvateľstvo v rozvíjajúcich sa ekonomikách však začína aj vo väčšej miere spotrebovať, čo by v prípade udržania tohto trendu znamenalo pozitívny impulz pre globálnu ekonomiku a prispelo by k vyváženejšej štruktúre, kde doposiaľ súkromná spotreba zaostávala za investíciami a čistým exportom ako zdrojmi rastu. Celkovo tak rozvíjajúce ekonomiky zaznamenali v závere roka 2009 a prvom štvrtroku 2010 tempá rastu, ktoré zažívali na vrchole predkrízového vývoja.

Osobitnú pozornosť si na tomto mieste zasluhuje Čína, ktorej hrubý domáci produkt v prvom štvrtroku 2010 vzrástol medziročne o 11,9 % a aj rast za celý rok by mal prekročiť 9 %. Dosiachnutie takýchto hodnôt je do veľkej miery zásluhou fiškálnych a monetárnych opatrení, ktoré pokračujú aj v roku 2010. Rast úverov v januári 2010 dokonca trojnásobne prevýšil už aj tak vysokú dynamiku úverovej expanzie z januára 2009, na čo centrálna banka síce zatiaľ nereagovala zvyšovaním kľúčovej úrokovej sadzby, ale medzičasom už trikrát pristúpila k zvýšeniu miery povinných minimálnych rezerv pre banky. Výrazný rast zaznamenáva realitný trh, kde medziročne ceny v každom z mesiacov roka 2010 poskočili o viac ako 10 % a s rastúcim trendom.

Celkovo možno skonštatovať, že rozvíjajúce sa ekonomiky sa nachádzajú vo výrazne odlišnej situácii ako časť rozvinutého sveta, keď problémom nie je generovanie dostatočného rastu, ale práve naopak riziko celkového prehriatia, či tvorby cenových bublín.

Eurozóna zaznamenala v prvom štvrtroku len mierne oživenie

Najväčším problémom v súvislosti s prekonaním recesie a naštartovaním hospodárskeho rastu sú vystavené krajiny európskeho kontinentu. Prírastok hrubého domáceho produktu, ako celej EÚ, tak len eurozóny, v prvom štvrtroku 2010 oproti predošlému štvrtroku dosiahol iba 0,2 %. Celková ročná výkonnosť EÚ je podľa Európskej komisie projektovaná okolo jedného percenta, čo znamená mierne zlepšenie oproti odhadu z jesene, a to hlavne vďaka lepšiemu ako očakávanému vývoju vo zvyšku sveta. Na 25 mesačné maximum s hodnotou

presahujúcou 100 (t. j. nad dlhodobým priemerom) vzrástol v apríli aj indikátor ekonomického sentimentu zostavovaný z prieskumu vykonávanom Európskou komisiou.

Existujúce mierne oživenie je výsledkom predovšetkým dvoch faktorov – vládnych stimulov a dynamického rastu priemyselnej produkcie určenej do veľkej miery na export. Medzimesačné tempá zvyšovania priemyselnej produkcie v doterajšom priebehu roka 2010 boli dokonca vyššie ako v USA, ale na druhej strane výroba je oproti maximám dosahovaným pred krízou stále nižšia zhruba o 15 %, a využitie kapacít je nízke. K výraznejšej podpore ekonomickej aktivity zo strany spotreby či investícií (s výnimkou obnovovania hladiny zásob) zatiaľ nedochádza. Medzimesačné aj medziročné zmeny objemu retailového predaja sa v prvej tretine roka stále nachádzali v zápornom pásme. Celková miera nezamestnanosti v eurozóne sa v marci zvýšila o 0,1 p. b. na rovných 10 %, čo je maximum za predchádzajúcich 12 rokov.

Rastúce rozdiely vo výkonnosti ekonomík eurozóny

V rámci eurozóny existujú pomerne výrazné rozdiely v pozíciách jednotlivých členských štátov. Na jednej strane sú exportne orientované ekonomiky s pomerne dobrou konkurencieschopnosťou produkujúce tovary a služby s vysokou pridanou hodnotou, reprezentované predovšetkým najväčšou európskou ekonomikou Nemeckom. Práve Nemecko je jediným reprezentantom eurozóny, ktorému začala klesať aj nezamestnanosť. Z hľadiska možných rizík sú však dôležité práve krajiny z opačného pólu spektra, geograficky sa sústreďujúce na periférii eurozóny, ktoré v mnohých prípadoch patrili k najagresívnejšie rastúcim pred krízou. Svoj ekonomický model však opierali o realitný boom financovaný úverovou expanziou prostredníctvom zdrojov zo zahraničia, služby v sektoroch s nižšou pridanou hodnotou a v neposlednom rade aj o vládnú spotrebu. Dnes sa však nachádzajú v situácii, keď prasknutá bublina na trhu nehnuteľností spôsobuje veľké straty bankovému sektoru, pričom obyvateľstvo, podniky aj vlády sú vysoko zadlžené a mzdové náklady sú vysoké, čo sa premieta tiež do skutočnosti, že výrobky priemyselnej produkcie sú na medzinárodných exportných trhoch nekonkurencieschopné. K tomu sa navyše pridáva nevyhnutná potreba výraznej fiškálnej konsolidácie, ako reakcia na rastúcu neochotu finančných trhov refinancovať rastúci dlh týchto krajín.

Výrazný nárast neistoty na finančných trhoch v dôsledku rizika suverénnych štátov

Kým druhý polrok roka 2009 predstavoval pre globálne finančné trhy obdobie stabilizácie, znižovania volatility, rastu cien aktív a znižovania najrôznejších spreadov, v prvých piatich mesiacoch roka 2010 trhy opäť zaznamenali výrazné turbulencie. Ich pôvod treba hľadať v problematickej ekonomickej situácii niekoľkých štátov z periférie eurozóny, osobitne v Grécku, ktoré sa ako prvé a v najväčšej miere dostalo do pozornosti.

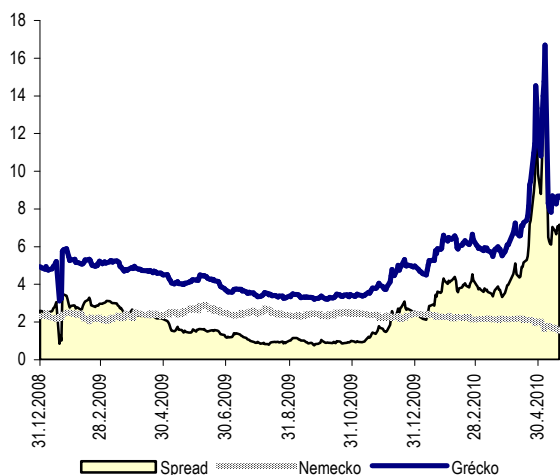
Vysoké zadlženie krajiny v kombinácii s dvojciferným deficitom verejných financií zverejneným za rok 2009 a slabou perspektívou ekonomického rastu, viedlo investorov k prehodnoteniu ich ochoty financovať grécky štátny dlh. Respektíve, ak aj financovaniu došlo, tak len za cenu vyššieho požadovaného výnosu.

Neistota sa postupne preniesla aj na ďalšie krajiny, voči ktorým investori začali prehodnocovať svoje vystavenie, z dôvodov obdobných ako v prípade Grécka. Kríza vyvrcholila začiatkom mája, keď dlhopisy dotknutých krajín zaznamenali masívny výpredaj. Ich CDS spready každým dňom dosahovali nové rekordne vysoké úrovne, okrem iného aj v dôsledku série zníženia kreditného ratingu viacerých krajín.

Situáciu sa podarilo čiastočne stabilizovať až po schválení pomocného balíka pre Grécko v hodnote 750 mld. EUR, ktorý bude zhruba z dvoch tretín financovaný členskými krajinami eurozóny a zvyšok poskytne Medzinárodný menový fond. K stabilizácii prispela aj ECB,

ktorá zaviedla sériu opatrení na upokojenie trhov. Zo stredno a dlhodobého hľadiska bude pre stabilitu finančných trhov dôležité naplnenie plánovaných úsporných opatrení vlád.

Graf 1 Vývoj výnosov do splatnosti 5-ročných štátnych dlhopisov

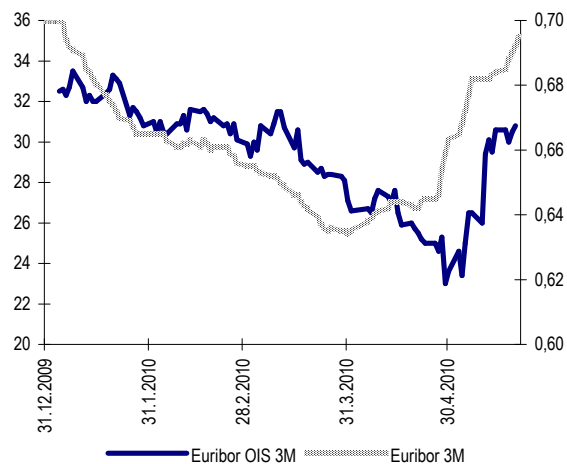

Zdroj: ECB.

Údaje o výnosoch so splatnosti štátnych dlhopisov jednotlivých krajín v percentách, údaj o spreade v percentuálnych bodoch.

Spread predstavuje rozdiel medzi výnosom do splatnosti gréckych a nemeckých štátnych dlhopisov.

Graf 2 Vývoj 3-mesačnej medzibankovej sadzby a OIS spreadu

Zdroj: ECB.

Údaje o 3-mesačnom Euribor OIS spreade na ľavej osi v bázičných bodoch, údaj o 3-mesačnom Euribor-e na pravej osi v percentách.

Trhy začali výraznejšie rozlišovať medzi rizikovosťou jednotlivých štátov

Nárast rizika suverénnych štátov priniesol so sebou jednu výraznú zmenu, a tou je vnímanie kreditného rizika suverénnych štátov investormi. V súčasnosti sa už dlhopisy týchto krajín nepovažujú automaticky za bezrizikové a dochádza aj k väčšej diverzifikácii pohľadov na základe makroekonomických fundamentov. Tento vývoj sa v prípade Európy prejavil na rozdielnom náraste spreadov jednotlivých krajín oproti benchmarkovým nemeckým dlhopisom, a tiež na výraznom náraste indexu iTraxx SovX, ktorý mapuje CDS spready 15 najväčších krajín EÚ. Je zaujímavé, že vo februári po prvý krát v histórii hodnota indexu iTraxx SovX prekročila hodnotu indexu iTraxx Europe, ktorý sleduje vývoj CDS spreadov veľkých korporátov s investičným ratingom. Portfólio štátnych dlhopisov tak bolo hodnotené rizikovejšie, ako portfólio prémiových podnikových dlhových cenných papierov. Dlhopisy niekoľkých krajín ako Nemecko a hlavne USA získavali z takéhoto vývoja, keďže investori ich považovali za tzv. bezpečný prístav, kam presúvali svoje portfólio. Zvyšoval sa aj záujem o emisie rozvíjajúcich sa krajín, ktoré majú podstatne menší dlh aj zdravší ekonomický vývoj.

Stabilizácia na trhu podnikových dlhopisov

Situácia na trhu podnikových dlhopisov bola výrazne odlišná od štátnych, a to hlavne v prípade dlhopisov so špekulatívnym ratingom. Miery zlyhania podnikových dlhopisov so sub-investičným ratingom klesali, a do začiatku roka sa očakával ich pokles na 3 % až 7 %, v závislosti od dynamiky globálneho ekonomického oživenia. Rástli ceny týchto dlhopisov a súčasne klesali požadované výnosy do splatnosti. Podnikové dlhopisy s nižším ako investičným ratingom sa v istom momente obchodovali až za 99,8 % (americké), resp. 92,7 % (európske) nominálu, čo je výrazný posun v porovnaní so situáciou, keď ceny nedosahovali ani 60 % nominálu. Emisie týchto dlhopisov za prvé štyri mesiace roka 2010 dosiahli rekordný objem v porovnaní s rovnakým obdobím predošlých rokov. Pozitívny vývoj, najmä

z pohľadu vývoja ich cien a objemu nových emisií zaznamenali aj investičné dlhopisy. Na začiatku mája sa však nárast rizikovej averzie preniesol zo štátnych dlhopisov aj na podnikové.

Nárast rizika suverénnych štátov sa prejavil aj na medzibankovom trhu

Vývoj na medzibankovom trhu na začiatku roka pokračoval v trendoch z predošlého obdobia. Medzibankové sadzby ďalej mierne klesali, rovnako ako spready vyjadrujúce mieru vnímania kreditného rizika. Likvidita trhu sa zlepšila do tej miery, že centrálné banky v USA aj eurozóne mohli pokračovať v implementácii svojich „exit“ stratégií. Fed pristúpil k zvýšeniu diskontnej sadzby o 0,5 p. b. ECB oznámila, že pri trojmesačných a šesťmesačných tendroch upúšťa od fixnej sadzby a plného uspokojenia dopytu. Opodstatnenie takéhoto rozhodnutia potvrdil aj posledný fixný tender 6-mesačnej likvidity, dopyt po ktorom bol značne menší ako v predošlých tendroch tohto druhu.

V máji však turbulencie zasiahli aj medzibankový trh, keď sa nervozita ohľadom riešenia problémov zadlžených krajín eurozóny preniesla aj do menšej ochoty bánk požičiavať iným bankám. Vzrástli medzibankové úrokové sadzby a CDS spready bánk. Úverová aktivita sa presúvala smerom k nižším splatnostiam, predovšetkým k jednodennej, a stúplo využitie možnosti umiestniť voľné prostriedky do centrálnej banky. ECB v tejto situácii znova zaviedla fixné tendre pre poskytovanie likvidity dlhších splatností. Okrem toho rozhodla aj o nákupe štátnych dlhopisov členských krajín eurozóny v snahe stabilizovať situáciu aj na dlhopisovom trhu.

Pokles eura v priebehu roka 2010

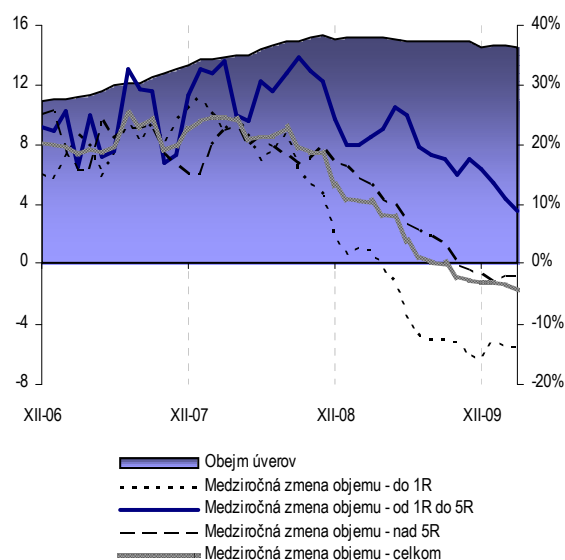
Neistota týkajúca sa schopnosti niektorých krajín eurozóny uhrádzať svoje záväzky vyvoláva v priebehu roka 2010 negatívny tlak na hodnotu eura. Od začiatku roka euro oslabilo oproti doláru o 15 % a znehodnocovalo sa aj oproti ďalším hlavným svetovým menám. Napriek mimoriadnym opatreniam vlád eurozóny, MMF aj ECB, ktoré mali za cieľ podporiť spoločnú európsku menu, sa euro naďalej oslabovalo. Na druhej strane, slabšie euro pozitívne vplývalo na cenovú konkurencieschopnosť krajín eurozóny pri exporte, čo sa už aj začalo prejavovať.

3. TRENDY A RIZIKÁ V SLOVENSKOM BANKOVOM SEKTORE

Pokračovanie stagnácie úverovej aktivity vo väčšine odvetví

Situácia ohľadom financovania podnikového sektora sa v prvom štvrtroku 2010 výraznejšie nezmenila. Pomalý tok nových úverov pretrváva už približne 15 mesiacov. Počas tohto obdobia klesol objem úverov poskytnutých podnikovému sektoru o 3,7%, respektíve o 567 mil. EUR. Pokles sa týkal predovšetkým krátkodobých prevádzkových úverov, ktoré bezprostredne reagovali na pokles produkcie v prvom štvrtroku 2009. Investičné úvery reagovali s určitým oneskorením, keďže ich čerpanie je naviazané na dlhodobější projekty (Graf 3). Typickým príkladom sú úvery na komerčné nehnuteľnosti, ktoré počas roka 2009 rástli najmä v dôsledku dočerpávania úverov na existujúce projekty. Zmenilo sa to až v prvom štvrtroku 2010, keď objem týchto úverov klesol. Napriek určitým pozitívnym zmenám v objeme úverov v niektorých odvetviach (Graf 4) nemôžeme o stabilnom raste úverov hovoriť v žiadnom s odvetví.

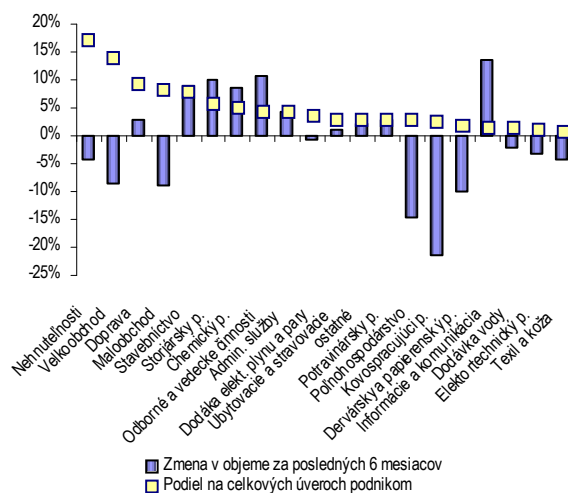
Graf 3 Vývoj úverov podnikom

Zdroj: NBS.

Ľavá os je v mld. EUR, na pravej osi sú medziročne percentuálne zmeny.

Graf 4 Zmena objemu úverov v jednotlivých odvetviach

Zdroj: NBS, Register bankových úverov a záruk.

V stĺpcoch sú vyjadrené percentuálne zmeny objemu úverov poskytnutých bankami v členení podľa odvetví medzi 30.9.2009 a 31.03.2010.

Štvorčeky vyjadrujú podiel jednotlivých odvetví na celkovom objeme úverov poskytnutých podnikom.

Úverové štandardy ostali na relatívne prísnej úrovni

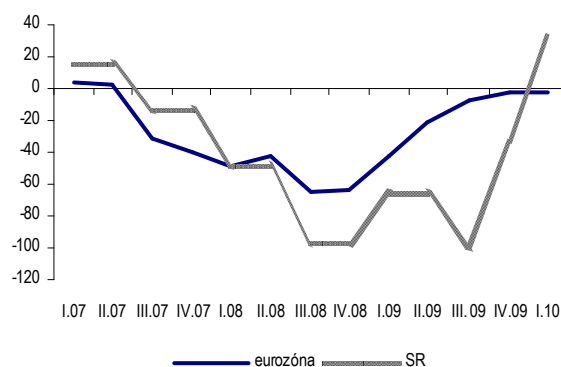
Vývoj objemu úverov je logický aj vzhľadom na relatívne konzervatívne nastavenie podmienok poskytovania úverov. Údaje, ktoré kvantifikujú tieto zmeny, sa v prvom štvrtroku 2010 po dlhšom čase síce dostali do kladných hodnôt (Graf 5), čo znamená, že viac bánk zaznamenalo zmiernovanie štandardov ako sprísňovanie. Túto pozitívnu zmenu však treba interpretovať opatrne. Údaje za Slovensko zahŕňajú len malý počet bánk a akákoľvek výraznejšia zmena len v jednej banke ovplyvní údaje za celý sektor. Tento faktor tak ovplyvnil agregované čísla za celý sektor, keď štandardy zmiernila len jedna banka, pričom väčšina bánk prístup nemenila a štandardy ostali stále na relatívne prísnej úrovni.

Dôležitý je tiež pohľad na charakter zmien štandardov. V prípade prvého štvrtroku 2010 sa zmiernenie dotýkalo iba mierneho predĺženia maturity nových úverov a výšky poskytnutého úveru.

Negatívny vývoj v podnikovom sektore naznačuje aj vývoj v dopyte po nových úveroch. Po postupnom zlepšovaní v priebehu roka 2009, keď podiel bánk, ktoré zaznamenávali pokles dopytu sa znižoval, sa v prvom štvrtroku 2010 opätovne zvýšil počet bánk, ktoré reportovali nižší dopyt (Graf 6). Dôvodom bol najmä menší objem investičných aktivít.

Podobný trend, ale v menšej miere, bol zaznamenaný aj na úrovni eurozóny.

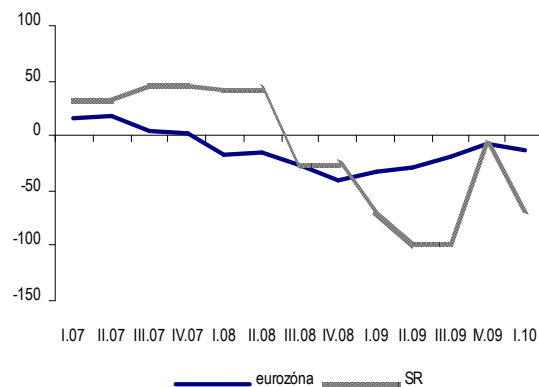
Graf 5 Vývoj úverových štandardov na nové úvery podnikom

Zdroj: NBS, ECB.

Údaje sú uvedené vo forme čistého percentuálneho podielu, kladná hodnota znamená zmiernenie štandardov. Zmeny vyjadrujú subjektívny pohľad bánk.

Graf 6 Vývoj dopytu podnikov po úveroch

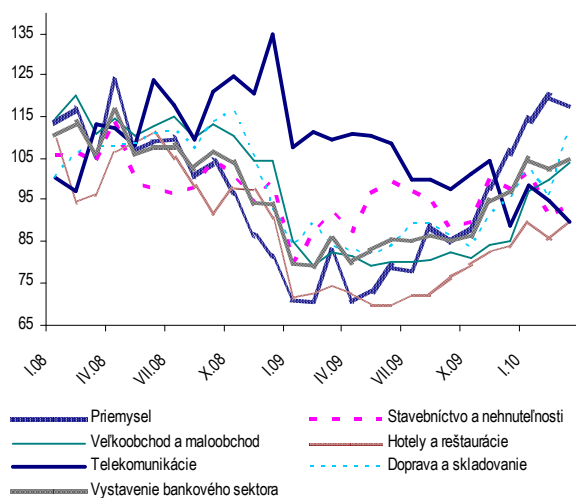
Zdroj: NBS, ECB.

Údaje sú uvedené vo forme čistého percentuálneho podielu, kladná hodnota znamená zmiernenie štandardov. Zmeny vyjadrujú subjektívny pohľad bánk.

Aktivita v podnikovom sektore stále na nízkej úrovni

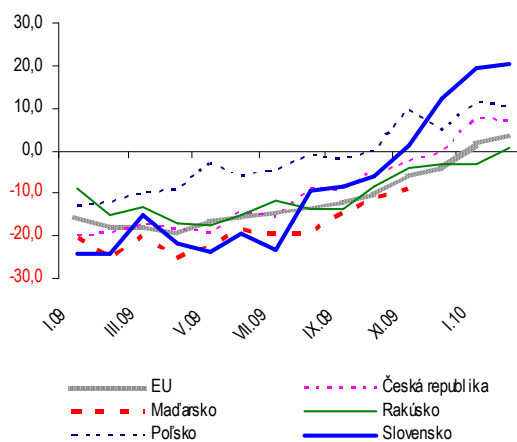
Slabší dopyt po úveroch zo strany podnikov a rast objemu zlyhaných úverov je možné vysvetliť celkovou situáciou v podnikovom sektore. Aj keď viaceré ukazovatele zaznamenali v posledných mesiacoch pozitívne zmeny, ich absolútna úroveň ostáva vo väčšine prípadov na nízkej úrovni. Platí to najmä pri tržbách podnikov, ktorých návrat na predkrízové hodnoty je pri viacerých odvetviach pomalý a málo jednoznačný (Graf 7).

Graf 7 Index tržieb v jednotlivých odvetviach na Slovensku

Zdroj: Štatistický úrad SR.

Graf 8 Vývoj premyslenej produkcie vo vybraných krajinách

Zdroj: Eurostat.

Na zvislej osi sú medziročné zmeny.

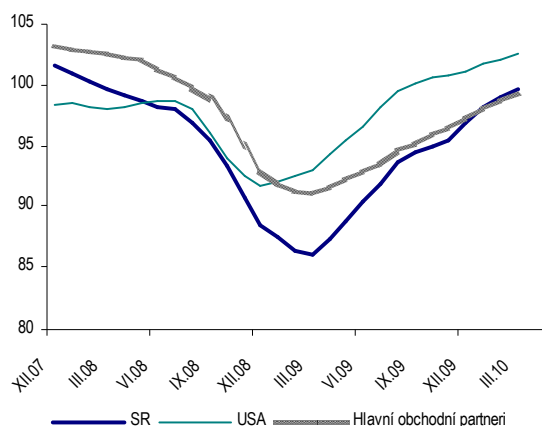
V závere minulého roku sa pokles priemyselnej produkcie v krajinách EÚ spomaľoval. V roku 2010 už možno hovoriť o jej raste, pričom priemyselná produkcia na Slovensku rástla najrýchlejšie zo všetkých európskych krajín. Tento relatívny medziročný nárast bol však do veľkej miery dosiahnutý v dôsledku jej minuloročného prepadu, ktorý patril medzi najvyššie v EÚ. Potvrďuje sa tým vysoká citlivosť slovenského priemyslu na hospodárske cykly (Graf 6).

Mierne zlepšenie očakávaní ohľadom podnikateľského prostredia

Pozitívne možno hodnotiť rast indikátora podnikateľskej dôvery v SR a tiež v krajinách, kam smeruje slovenský export. V prvom štvrtroku 2010 sa hodnota indikátora podnikateľskej dôvery dostala na úroveň hlavných obchodných partnerov, čím sa vymazal strmší prepád počas rokov 2008 a 2009 (Graf 9). Na druhej strane vývoj indikátora ekonomického sentimentu vo vybraných odvetviach v SR bol v prvom štvrtroku 2010 nejednoznačný. Problémom je najmä stagnácia sentimentu v stavebníctve a jeho mierny pokles v priemysle na konci sledovaného obdobia.

Neistota ohľadom budúceho vývoja slovenského podnikového sektora je zrejmá aj z nízkej miery využitia výrobných kapacít. Ich využitie navyše počas prvých mesiacov roka 2010 klesalo (Graf 10), a to aj napriek tomu, že index tržieb sa vyvíjal pozitívne (Graf 7).

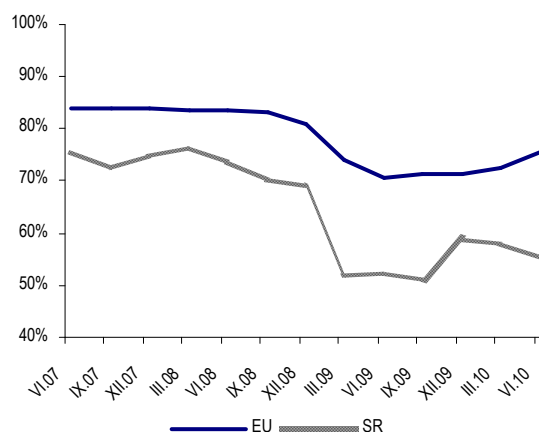
Graf 9 Vývoj indexov podnikateľskej dôvery vo vybraných ekonomikách

Zdroj: OECD.

Index „hlavní obchodní partneri“ predstavuje vážený index desiatich krajín s najvyšším podielom na exporte Slovenska.

Graf 10 Využitie výrobných kapacít v SR a v EÚ

Zdroj: Eurostat.

Pokračoval rast zlyhaných úverov; v skupine veľkých úverov zlyhávali najmä úvery na komerčné nehnuteľnosti

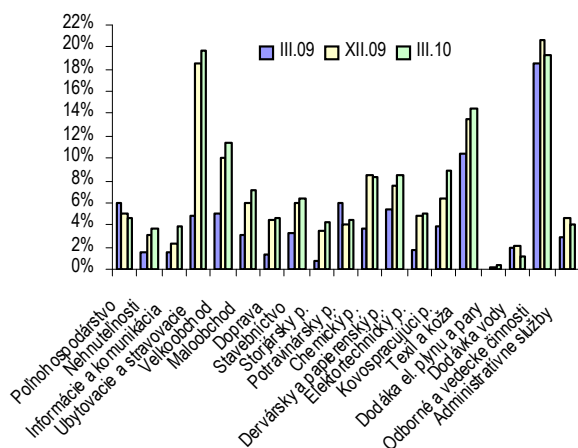
Zlepšenie situácie podnikového sektora sa prejavilo aj na poklese úverov v riziku². Výrazný pokles zaznamenal hlavne ukazovateľ UvR 2, hodnota ukazovateľa UvR 1 sa znížila iba v menšej miere. Toto je v kontraste so situáciou v štvrtom štvrtroku 2009, keď poklesli predovšetkým úvery v riziku 1 a úvery v riziku dva čiastočne vzrástli. Zmena ukazovateľov počas prvého štvrtroku 2010 hovorí o tom, že sa podstatne znížil počet podnikov, ktoré dosahovali pokles tržieb medzi 30 % až 50 %, pričom počet tých s extrémnejším poklesom

² Úvery v riziku (ÚvR) – úvery podnikom, ktoré zaznamenali v danom štvrtroku stratu a zároveň medziročný pokles na tržbách v danom štvrtroku o viac ako 50% (pre UvR 1) alebo viac ako 30% (UvR 2). UvR sú vždy vyjadrené ako podiel úverov v riziku na celkových úveroch voči tým podnikom, u ktorých sú k dispozícii údaje o tržbách a zisku.

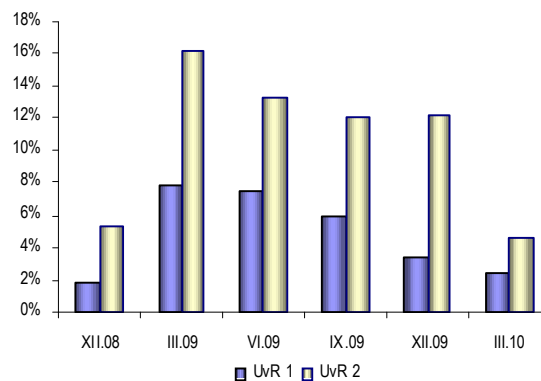
tržieb o viac ako polovicu zostal viac menej rovnaký. Pri úveroch v riziku 2 nielen poklesla priemerná hodnota za sektor, ale výrazne sa zúžila celá distribúcia pre jednotlivé banky.

Negatívne trendy v kvalite portfólií úverov podnikom pokračovali aj v roku 2010. K marcu 2010 presiahol objem zlyhaných úverov podnikom viac ako miliardu EUR. V prvom štvrtroku zaznamenal bankový sektor najväčšie straty v sektore veľkoobchodu, maloobchodu, komerčných nehnuteľností a v stavebníctve. Podiel zlyhaných úverov na celkových úveroch však rástol vo väčšine odvetví (Graf 11).

Graf 11 Podiely zlyhaných úverov v jednotlivých odvetviach

Graf 12 Vývoj ukazovateľov UvR 1 a UvR 2

Zdroj: NBS, ŠÚSR, vlastné výpočty.

Zdroj: NBS.

V grafe je podiel zlyhaných úverov na celkových úveroch v danom odvetví.

Z pohľadu stability bánk je dôležitý aj pohľad na vývoj zlyhaných úverov podľa veľkosti úverov. Veľké úvery³ tvoria približne 50% z celkového objemu úverov, z pohľadu počtu je ich podiel podstatne menší. Znamená to, že zlyhanie aj menšieho množstva takýchto úverov môže pre banky znamenať pomerne výrazne straty.

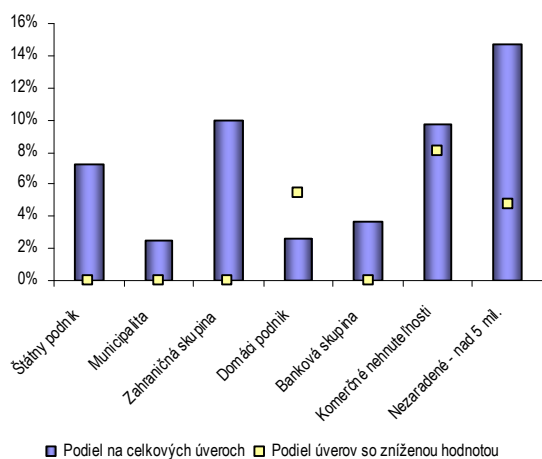
V skupine „veľkých“ úverov vykazujú minimálnu mieru zlyhávania najmä úvery voči štátnym podnikom, samospráve, podnikom so zahraničným kapitálom a finančným inštitúciám, ktoré sú súčasťou bankových skupín. Stabilita týchto skupín úverov je do veľkej miery ovplyvnená práve postavením a finančnou pozíciou vlastníka týchto podnikov. Zatiaľ sa to prejavilo najmä pri finančných inštitúciách, ktoré sú súčasťou bankových skupín. Tieto inštitúcie, najmä lízingové a splátkové spoločnosti, zaznamenali v poslednom období významné straty, na objeme zlyhaných úverov sa to prejavilo minimálne, kvôli schopnosti ich materských spoločností tieto straty pokryť.

Na druhej strane vyššiu mieru zlyhávania pri veľkých úveroch vykazujú najmä komerčné nehnuteľnosti, ktoré zároveň tvoria viac ako 10% na celkových úveroch podnikom. Situácia v tomto segmente je nepriaznivá najmä v dôsledku výrazného previsu ponuky projektov nad dopytom a relatívne malou perspektívou nárastu dopytu. Trh je tiež negatívne ovplyvnený väčším množstvom rezidenčných a kancelárskych nehnuteľností, ktoré nie sú vhodne riešené, či už z pohľadu ich lokality alebo ich dispozičného riešenia.

³ Definované ako úvery nad 5 mil. EUR. Pre účely tejto analýzy sú veľké úvery rozdelené na úvery voči štátnym podnikom, municipalitám, podnikom, ktoré sú súčasťou zahraničných skupín, podnikom s domácimi vlastníkmi, inštitúciám, ktoré sú súčasťou bankových, resp. finančných skupín, komerčným nehnuteľnostiam a ostatným podnikom, ktoré nie sú v doteraz uvedených skupinách. Skupinu vystavení „ostatné“ následne sledujeme podľa sektorového zaradenia.

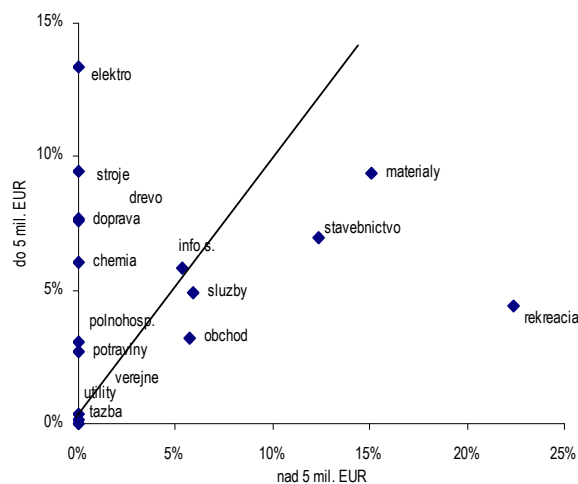
Pri ostatných úveroch v rámci veľkých úverov vykazovali vyššiu mieru zlyhávania iba vybrané sektory, najmä v oblasti rekreácie a hotelierstva, stavebníctva a materiálov. Pri porovnaní týchto „veľkých“ úverov rozčlenených podľa sektorov s úvermi do 5 mil. EUR, tiež rozčlenených podľa sektorov, vidíme, že zlyhanie iba niekoľkých väčších úverov môže výrazne zvýšiť celkovú mieru zlyhania v danom sektore.

Graf 13 „Veľké“ úvery podnikom – rozloženie a kvalita

Zdroj: NBS.

Graf 14 Porovnanie podielu zlyhaných úverov v jednotlivých sektoroch podľa veľkosti úveru

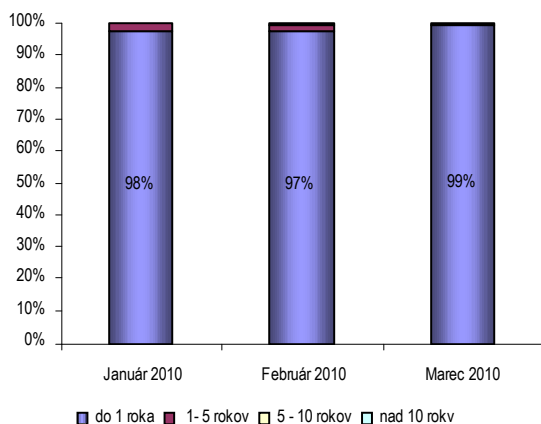

Zdroj: NBS.

Vysoká citlivosť podnikov na rast úrokových sadziieb

Na schopnosť podnikov uhrádzať svoje záväzky by mohlo mať negatívny vplyv aj prípadné zvýšenie úrokových mier. Takáto zmena by sa okamžite premietla do vyšších úrokových nákladov, keďže výrazná väčšina úverov sa poskytuje s veľmi krátkou fixáciou úrokových mier. Význam dopadu takejto zmeny by mohol byť umocnený už aj tak napätou finančnou situáciou v podnikovom sektore.

Graf 15 Štruktúra novoposkytnutých úverov podľa dĺžky fixácie úrokovej sadzby

Zdroj: NBS.

Na zvislej osi je štruktúra nových úverov podnikom podľa fixácie úrokových sadziieb.

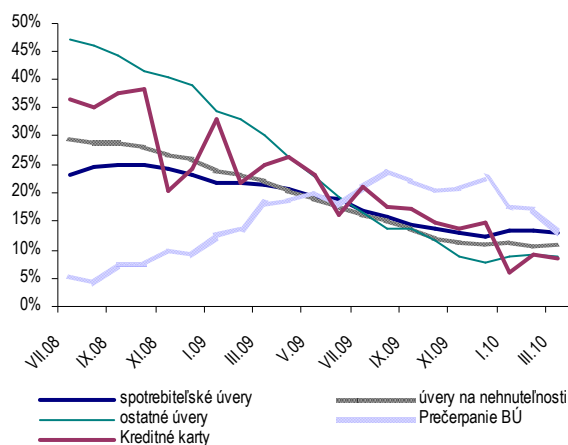
Stúpol objem nových úverov domácnostiam

V sektore domácností bol v priebehu celého roka 2009 zaznamenaný pokles tempa rastu úverov. Od novembra 2009 dochádza k postupnej stabilizácii a na konci marca 2010 tempo medziročného rastu úverov dosiahlo 11%. Naopak, sektor živností je stále vystavený vysokej neistote a stav úverov naďalej klesá.

Tempo rastu sa stabilizovalo pri hlavných kategóriách úverov, najmä pri úveroch na bývanie a spotrebiteľských úveroch. Pri prečerpaniach na bežných účtoch a kreditných kartách sa medziročné tempo naďalej spomaľovalo.

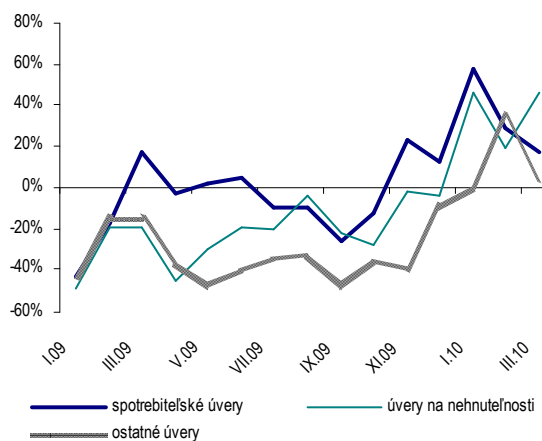
Novoposkytnuté úvery obyvateľstvu, hlavne spotrebné úvery a úvery na nehnuteľnosti, kontinuálne rástli celý prvý štvrťrok 2010. V marci bol zaznamenaný najvyšší objem poskytnutých úverov od októbra 2008. Oživenie signalizuje aj rast úverov s vyššími LTV a vyššia priemerná výška čerpaných úverov.

Graf 16 Vývoj stavu úverov domácnostiam – medziročné zmeny

Zdroj: NBS.

Graf 17 Vývoj nových úverov domácnostiam – medziročné zmeny

Zdroj: NBS.

Napriek trendu oživenia trhu nových úverov, sa objem novoposkytnutých úverov nepremietol do výrazného rastu stavu úverov. Od začiatku roka 2009 možno sledovať zvyšujúci sa objem splatených úverov. Súčasné obdobie nízkych úrokových sadzieb a oživujúcej konkurencie medzi bankami vytvára priestor na predčasné splácanie starých úverov a ich refinancovanie novými výhodnejšími úvermi. Keďže výrazný podiel na raste stavu úverov v sektore má len relatívne malý počet bánk, a to až do 70%, je pravdepodobné, že pri procese refinancovania úverov zároveň dochádza k vyššej koncentrácii na trhu. Výsledkom toho je, že v niektorých bankách je tempo rastu stavov úverov minimálne, resp. záporné.

Väčšina bánk štandardy na úvery obyvateľstvu nemenila

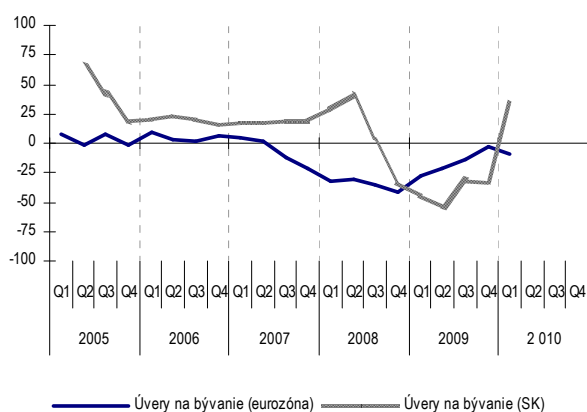
V prvom štvrťroku 2010 bol podiel bánk, ktoré zmiernovali štandardy, prvýkrát po dlhšej dobe menší ako podiel bánk, ktoré štandardy sprísňovali. Podobne ako pri podnikoch, aj v tomto prípade boli výsledky za sektor ovplyvnené iba malým počtom bánk. V skutočnosti však väčšina bánk úverové štandardy na nové úvery obyvateľstvu nemenila. Ak aj došlo k zmiernovaniu vo vybraných bankách, dôvodom bola najmä snaha o vyrovnanie sa konkurencii v podmienkach, za akých poskytujú úvery. Zmierňovala sa najmä požiadavka na požadované zabezpečenie úverov.

Zaujímavý je vývoj štandardov v krajinách eurozóny, a to najmä z dôvodu postupného prenosu týchto trendov na domáci bankový sektor. Po období znižovania miery sprísňovania a

predpokladoch o pokračovaní tohto trendu, v prvom štvrtroku 2010 väčšina bánk opätovne sprísňovala štandardy. Prejavilo sa to najmä pri úveroch na bývanie. Dôvodmi boli najmä nové systémy riadenia rizík, prísnejšie aplikovanie existujúcich štandardov a obavy o prenos negatívnych trendov z podnikového sektora.

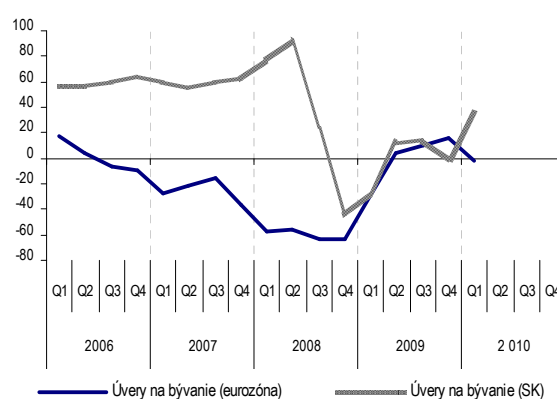
Rozdielny vývoj medzi bankovým sektorom na Slovensku a v eurozóne bol zaznamenaný aj pri vývoji dopytu po nových úveroch. Väčšina domácich bánk zaznamenala v prvom štvrtroku 2010 zvýšený záujem klientov najmä v dôsledku vývoja na trhu nehnuteľností. Naopak banky v eurozóne po troch štvrtrokoch rastu dopytu vnímali dopyt klientov po úveroch v prvom štvrtroku 2010 ako nižší.

Graf 18 Vývoj úverových štandardov na úvery obyvateľstvu

Zdroj: NBS, ECB.

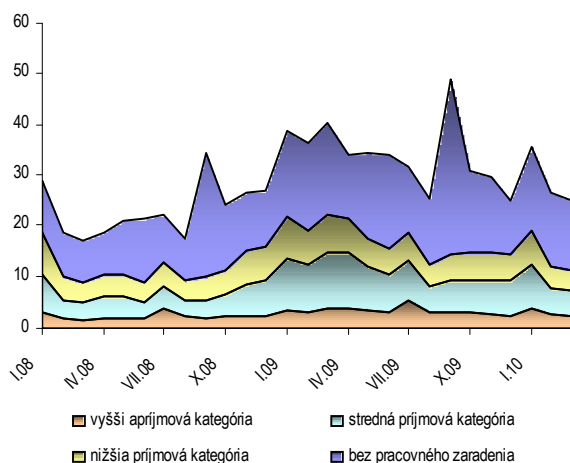
Graf 19 Vývoj dopytu po úveroch v sektore obyvateľstva

Zdroj: NBS, ECB.

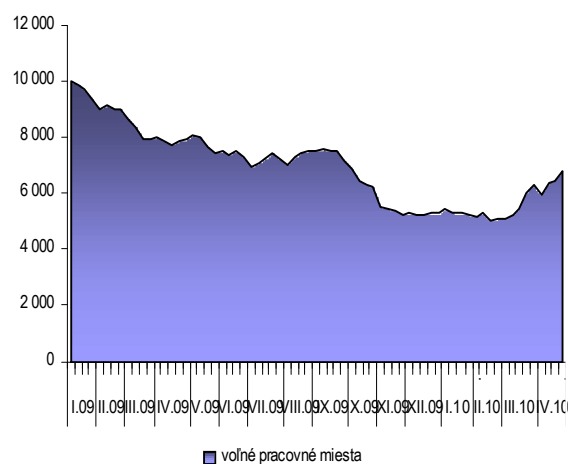
Stabilizácia na trhu práce v prvom štvrtroku 2010

Graf 20 Vývoj prírastku novoprijatých uchádzačov o zamestnanie v členení podľa príjmových skupín

Zdroj: ÚPSVaR SR.
Na ľavej osi je prírastok nezamestnaných v tisícoch.

Graf 21 Vývoj evidovaných voľných pracovných miest

Zdroj: ÚPSVaR SR.
Na zvislej osi je počet voľných pracovných miest.

Podstatným faktorom ovplyvňujúcim schopnosť domácností splácať úvery je vývoj v oblasti nezamestnanosti. Prvý štvrtrok 2010 priniesol v tejto oblasti niekoľko pozitívnych správ. Prílev novoprijatých uchádzačov o zamestnanie sa znižoval vo väčšine príjmových

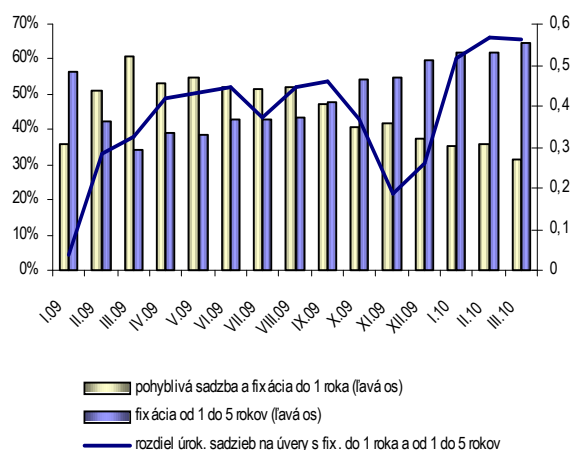
kategórií. Oproti decembru 2009 sa tento trend výraznejšie prejavil najmä pri nižších a stredných príjmových kategóriách. Celkovo tak v priebehu prvého štvrťroka 2010 evidovaná miera nezamestnanosti klesala.

Situácia sa v prvom štvrťroku 2010 zlepšovala aj v oblasti zamestnanosti. Počet evidovaných voľných pracovných miest sa zvyšoval. Zvyšovala sa aj ochota zamestnávateľov prijímať nových ľudí. Treba však poznamenať, že tieto trendy nemajú plošný charakter a dotýkajú sa najmä vybraných exportne orientovaných sektorov, ktoré ťažia z oživenia dopytu v zahraničí. Predpokladáme, že zamestnanosť by sa mala naďalej znižovať najmä v stavebníctve.

Nárast úrokových sadziieb vo viacerých prípadoch môže viesť k zníženej schopnosti uhrádzať úvery bankám

Okrem straty zamestnania alebo poklesu príjmov, ktoré ovplyvňujú príjem obyvateľstva, môže byť schopnosť splácať úvery ovplyvnená aj nárastom úverových splátok. Vo viacerých štátoch EÚ, a najmä v nových členských štátoch, sú domácnosti vystavené riziku nárastu úverových splátok najmä v dôsledku poklesu hodnoty domácej meny, keďže veľká časť úverov je denominovaná v cudzích menách. Citlivosť domácností na Slovensku na zmenu výmenných kurzov je zanedbateľná, kvôli dominantnému podielu eurových úverov.

Graf 22 Vývoj štruktúry nových úverov obyvateľstvu na bývanie podľa fixácie úrokových sadziieb

Zdroj: NBS.

Údaje na pravej osi sú v perc. bodoch a vyjadrujú rozdiel medzi úrok. sadzbami s fixáciou od 1 do 5 rokov a úrok. sadziieb s pohyblivou sadzbou a fixáciou do 1 roka.

Na ľavej osi je podiel nových úverov na bývanie s rôznymi fixáciami na celkových nových úveroch na bývanie.

Na druhej strane domácnosti u nás vykazujú vyššiu citlivosť na zmeny úrokových sadziieb. Citlivými sú najmä domácnosti s pohyblivou sadzbou alebo sadzou s veľmi krátkou fixáciou. Napriek tomu, že podiel týchto úverov na nových úveroch od druhej polovice roka 2009 klesá, viaceré banky vykazujú vysoký podiel úverov s krátkou fixáciou úrokových sadziieb. V prípade scenára rastu úrokových sadziieb, pričom takýto scenár v súčasnosti nie je vylúčený, klienti viacerých bánk by boli vystavení vyšším úverovým splátkam.

Rozhodovanie klientov ohľadom dĺžky fixácie úrokových sadziieb bolo väčšinou ovplyvnené výškou úrokových sadziieb, resp. diferenciálom medzi rôznymi fixáciami. V prvom štvrťroku 2010 sa toto správanie čiastočne zmenilo, keď napriek výraznejšiemu

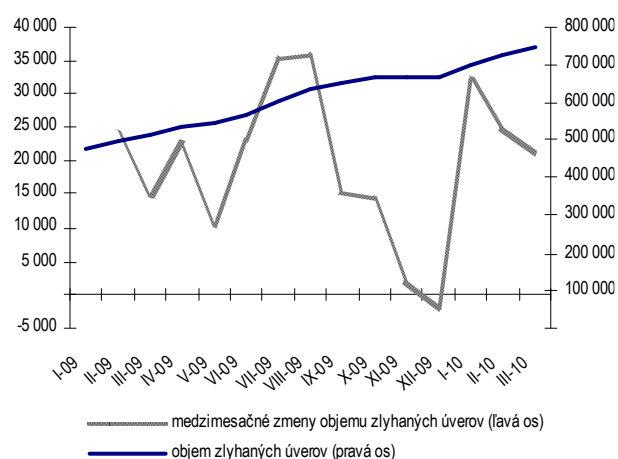
poklesu sadzieb pri najkratších fixáciách, banky poskytovali najmä úvery s fixáciou od jedného do piatich rokov. Je to možné vysvetliť očakávaniami o raste úrokových sadzieb.

Pokračoval rast zlyhaných úverov

Napriek určitým pozitívnym náznakom v oblasti zamestnanosti, objemy zlyhaných úverov naďalej rástli. Dôvodom je určitý časový odstup, ktorý existuje medzi zhoršením finančnej pozície domácností na jednej strane a neschopnosťou splácať úvery bankám na strane druhej. Spomínané zlepšenie situácie na trhu práce by sa tak na prírastku nových zlyhaných úverov mohlo prejaviť až o niekoľko mesiacov.

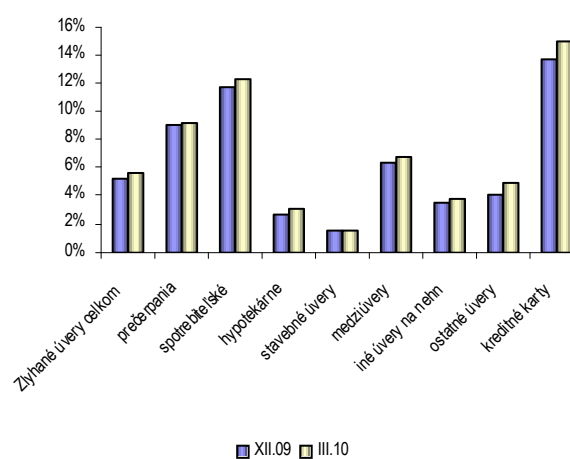
Po stagnácii v poslednom štvrtroku 2009, spôsobenej odpredajom zlyhaných úverov, tempo rastu zlyhaných úverov v prvom štvrtroku 2010 opätovne výraznejšie stúplo. Podiel zlyhaných úverov stúpol vo všetkých kategóriách úverov obyvateľstvu. Celkovo podiel zlyhaných úverov na celkových úveroch domácnostiam za prvý štvrtrok stúpol o pol percentuálneho bodu na úroveň 5,6%.

Graf 23 Vývoj zlyhaných úverov obyvateľstvu

Zdroj: NBS.
Údaje sú v tis. EUR.

Graf 24 Podiel zlyhaných úverov na celkových úveroch obyvateľstvu

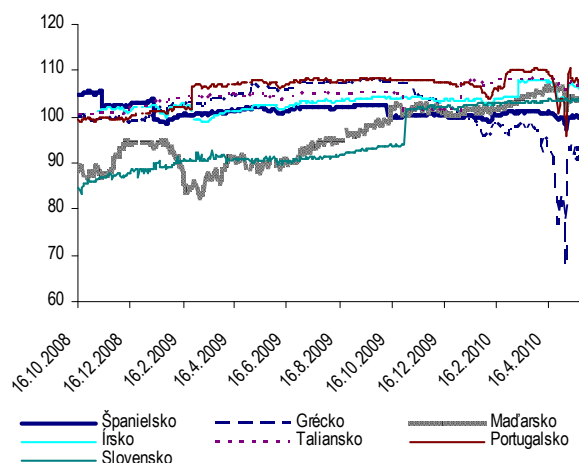

Zdroj: NBS.

Výrazne stúplo vystavenie vybraných bánk voči štátnym dlhopisom Grécka

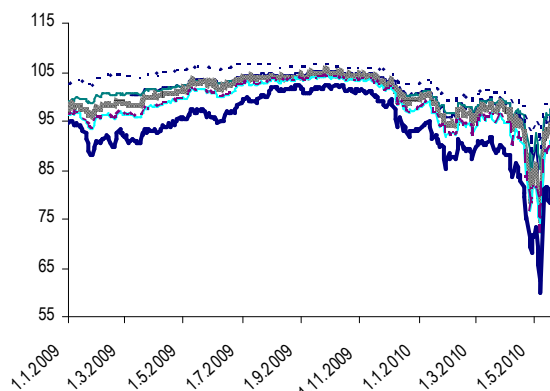
V prvom štvrtroku 2010 v niektorých bankách výraznejšie stúplo vystavenie voči štátnym dlhopisom niektorých krajín. Výrazne stúplo najmä vystavenie voči gréckym dlhopisom. Na konci marca 2010 bola hodnota vystavenia na úrovni približne 1,1% z aktív sektora. Práve grécke štátne dlhopisy boli vystavené najväčšiemu poklesu cien v mesiacoch apríl a máj 2010. Ceny týchto dlhopisov sa podarilo stabilizovať až v druhom májovom týždni po ohlásení viacerých záchranných mechanizmov zo strany štátov EÚ a MMF. Ich ceny však naďalej ostávajú na relatívne nízkych úrovniach, pričom finančné trhy vnímajú rizikovosť týchto nástrojov stále ako významnú.

Graf 25 Vývoj benchmarku trojročných štátnych dlhopisov vybraných štátov

Zdroj: ECB.

Graf 26 Vývoj cien štátnych dlhopisov Grécka vo vlastníctve slovenských bánk

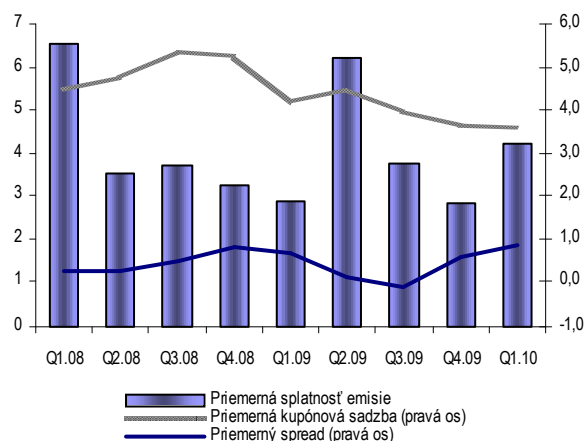

Zdroj: ECB.

Podmienky na trhu HZL sa nemenili

Celkový emitovaný objem hypotekárnych záložných listov (ďalej HZL) v prvom štvrtroku 2010 bol na úrovni 116,3 mil. EUR a bol porovnateľný s posledným štvrtrokom 2009. Podobne aj podmienky, za akých boli emitované, najmä požadované výnosy, sa výrazne nemenili. Spready oproti výnosom slovenských vládnych dlhopisov sa však mierne zvýšili najmä v dôsledku poklesu výnosov vládnych dlhopisov.

Graf 27 Vývoj priemerných kupónových sadzieb, spreadov a splatností emitovaných HZL

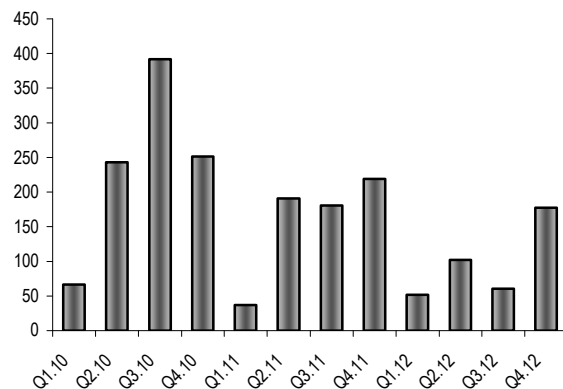
Zdroj: NBS.

Údaje na ľavej osi sú v rokoch.

Údaje na pravej osi sú v percentách (kupónová sadzba), resp. v percentuálnych bodoch (spread).

Spready, kupónové sadzby aj splatnosti sú vážené nominálnym objemom emitovaných HZL. Spready boli vypočítané ako rozdiel kupónovej sadzby na daný hypotekárny záložný list a výnosu štátneho dlhopisu s rovnakou splatnosťou ako splatnosť HZL v čase emisie. V prípade, že k danej splatnosti neprislúchal vládny dlhopis s rovnakou splatnosťou, výnos sa získal pomocou lineárnej interpolácie.

Graf 28 Nominálny objem maturujúcich hypotekárnych záložných listov

Údaje sú v mil. EUR.

Zdroj: NBS.

Celkové pokrytie hypotekárnych úverov hypotekárnymi záložnými listami mierne pokleslo z 88 %, ku koncu roka 2009, na 85 % na konci marca 2010. Do konca roka 2010 zmaturojú hypotekárne záložné listy v celkovej nominálnej hodnote takmer 900 mil. EUR, preto je možné očakávať ďalšie emisie aj v prípade stagnácie trhu s hypotekárnymi úvermi.

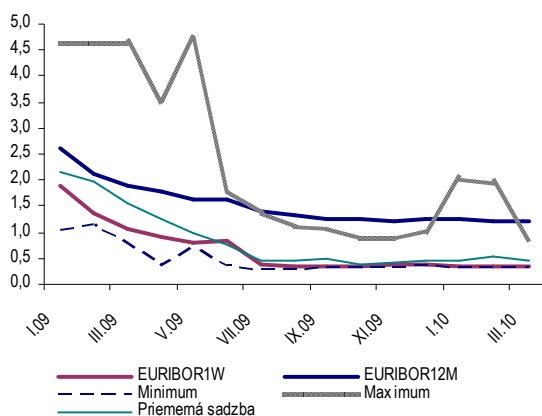
Vklady klientov nezaznamenali významné zmeny

Pri vývoji vkladov klientov bánk nedošlo v prvom štvrtroku 2010 k výrazným zmenám. Celkové vklady domácností pokračovali v raste až do marca 2010, keď zaznamenali mierny pokles. Celkovo v porovnaní s posledným štvrtrokom 2009 vklady domácností stúpili. Treba poznamenať, že v rámci jednotlivých bánk existovali pomerne významné rozdiely. Nárast vkladov zaznamenali najmä stredne veľké a menšie banky a stavebné sporiteľne. Na druhej strane veľké banky zaznamenali skôr pokles vkladov.

V priebehu prvého štvrtroka 2010 nenastali na domácom medzibankovom trhu významnejšie zmeny; situácia sa čiastočne zmenila na konci apríla

V prvom štvrtroku 2010 neboli na medzibankovom trhu zaznamenané výraznejšie zmeny. Na aktívnej strane pokračoval pokles úverovania zahraničných bánk. Naopak, výraznejšie narástli investície do domácich štátnych pokladničných poukážok. Na pasívnej strane pokračoval mierny rast zdrojov od zahraničných bánk. Objem zdrojov od ECB, tvorený hlavne dlhodobými refinančnými operáciami, po náraste ku koncu roka 2009 a ukončení LTRO tendrov zo strany ECB sa počas prvého štvrtroka 2010 príliš nemenil. Celkový objem poklesol o 170 mil. EUR, keď počas prvých troch mesiacov roka 2010 dochádzalo k postupnej maturite niektorých dlhodobých refinančných operácií.

Graf 29 Vývoj úrokových sadziieb na medzibankovom trhu – operácie s rezidentmi

Zdroj: NBS.

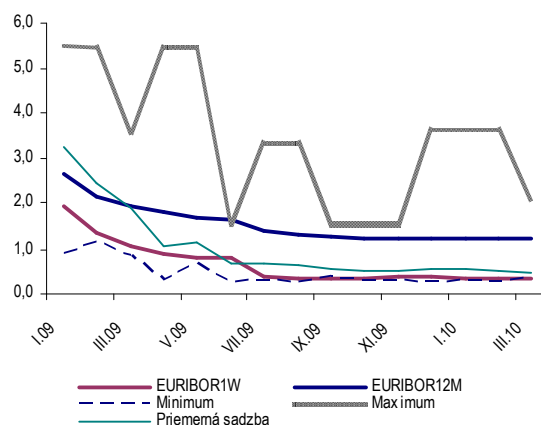
Údaje sú v percentách.

Úrokové sadzby sú vypočítané zo stavu ku koncu jednotlivých mesiacov z krátkodobých prijatých úverov a vkladov do 1 roka v EUR.

Sadzby boli vypočítané ako vážený priemer vážený objemom jednotlivých obchodov.

Mínimum a maximum je priemerná sadzba za banku, ktorá v danom mesiaci vykazovala najnižšiu/najvyššiu priemernú sadzbu.

Graf 30 Vývoj úrokových sadziieb na medzibankovom trhu – operácie s nerezidentmi

Zdroj: NBS.

Údaje sú v percentách.

Úrokové sadzby sú vypočítané zo stavu ku koncu jednotlivých mesiacov z krátkodobých prijatých úverov a vkladov do 1 roka v EUR.

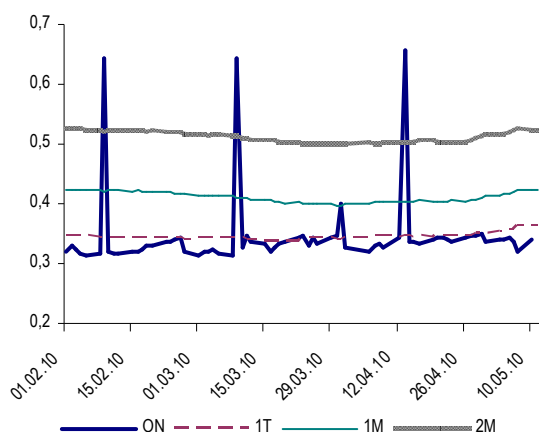
Sadzby boli vypočítané ako vážený priemer vážený objemom jednotlivých obchodov.

Mínimum a maximum je priemerná sadzba za banku, ktorá v danom mesiaci vykazovala najnižšiu/najvyššiu priemernú sadzbu.

V priebehu prvého štvrtroka 2010 sa sadzby na medzibankovom trhu výrazne nemenili. Nakoľko väčšina medzibankových obchodov uzavretá slovenskými bankami má krátkodobý charakter, aj priemerné sadzby sa pohybovali na úrovni EURIBORov s nižšou splatnosťou.

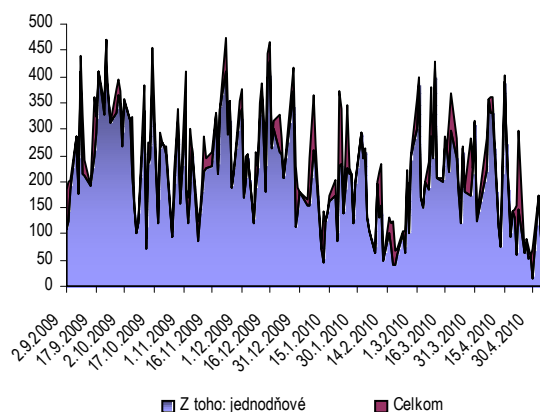
Situácia na medzibankovom trhu sa mierne zmenila na prelome mesiacov apríl a máj. Neistota okolo pomoci Grécku sa odrazila aj na medzibankovom trhu. Túto mierne zvýšenú nervozitu odzrkadľuje aj nárast úrokových sadzieb EURIBOR na konci mája. V tomto období sa tiež znížil objem obchodov na domácom medzibankovom trhu.

Graf 31 Vývoj úrokových sadzieb EURIBOR

ON – úroková sadzba s jednodňovou splatnosťou.
 Údaje sú v percentách.
 Zdroj: www.euribor.org.

Graf 32 Vývoj denného objemu operácií na domácom medzibankovom trhu

Údaje sú v mil. EUR.
 Zdroj: NBS.

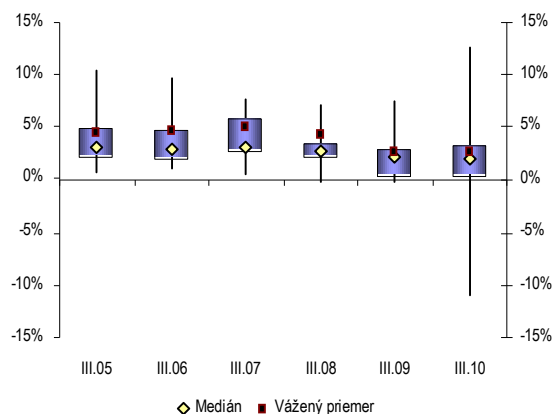
4. FINANČNÁ POZÍCIA BANKOVÉHO SEKTORA

Rástli rozdiely v ziskovosti bánk

Celkový zisk bankového sektora ku koncu marca 2010 dosiahol 117 mil. EUR a medziročne vzrástol o 5 %. Po zahrnutí oceňovacích rozdielov bol (komplexný) zisk až na úrovni 137 mil. EUR, čo predstavuje medziročný nárast o 18 %. Z 15 bánk v slovenskom bankovom sektore zisk vzrástol v šiestich bankách. Straty zaznamenali dve banky a päť pobočiek zahraničných bánk.

Priemerná hodnota ROE (priemer vážený objemom vlastných zdrojov) sa medziročne nezmenila, zostala na úrovni 2,7 %. Zvýšil sa rozptyl hodnôt ROE pre individuálne banky v bankovom sektore, čo naznačuje pomerne významné rozdiely dopadu krízy na jednotlivé banky.

Graf 33 Vývoj distribúcie ROE za bankový sektor

Zdroj: NBS.

Na grafe sú zobrazené distribúcie neannualizovaných hodnôt ROE (maximum, horný kvartil, medián, dolný kvartil, minimum, priemer vážený objemom vlastných zdrojov) za prvý štvrťrok jednotlivých rokov.

Na zvislej osi sú zobrazené hodnoty ROE v %.

Rast ziskovosti podporený najmä úrokovými príjmami zo sektora domácností

Jednou zo zložiek ziskovosti, ktorá sa podieľala na náraste zisku za celý bankový sektor, boli čisté úrokové príjmy. Tie medziročne vzrástli o 8 %, čo naznačuje isté oživenie v porovnaní s rokom 2009. Na druhej strane, tempo rastu čistých úrokových príjmov je stále nižšie v porovnaní s tempom, akým rástli čisté úrokové príjmy v rokoch 2007 a 2008 (o 15 % až 25 %).

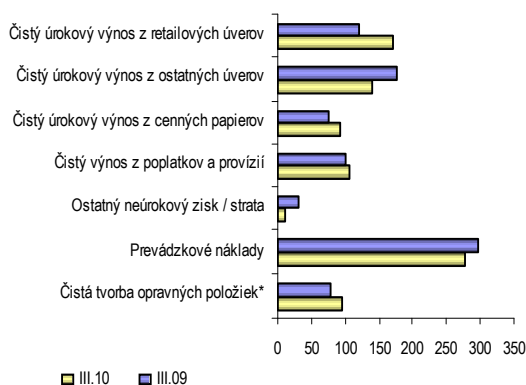
Na uvedenom raste čistých úrokových príjmov sa podieľali najmä čisté úrokové príjmy zo sektora domácností (medziročný nárast o 41 %). Na tento vývoj mali najvýraznejší vplyv najmä nasledujúce dva faktory: pokračujúci rast úverov (medziročne o 11 %) a klesajúca nákladovosť vkladov (medziročne sa znížila z 0,5 % na 0,3 %). Úrokové sadzby na vklady domácností boli totiž počas prvého štvrťroka 2010 výrazne nižšie ako úrokové sadzby v prvom štvrťroku 2009, ktoré boli zvýšené z dôvodu snahy získania klientov pri prechode na euro. Celkovo tak mierne vzrástlo čisté úrokové rozpätie pre transakcie s domácnosťami z 1,4 % na 1,5 %.

Okrem čistých úrokových príjmov zo sektora domácností rástli aj čisté úrokové príjmy z cenných papierov (medziročne o 25 %). Bolo to spôsobené predovšetkým výrazným nárastom

objemu nakúpených dlhových cenných papierov v portfóliu bánk, ktorý medziročne vzrástol až o 30 %.

Na druhej strane, čistý úrokový výnos z ostatných transakcií medziročne poklesol, a to napriek miernemu nárastu čistého úrokového rozpätia v sektore podnikov. Bolo to spôsobené predovšetkým poklesom úverovej aktivity v tomto sektore.

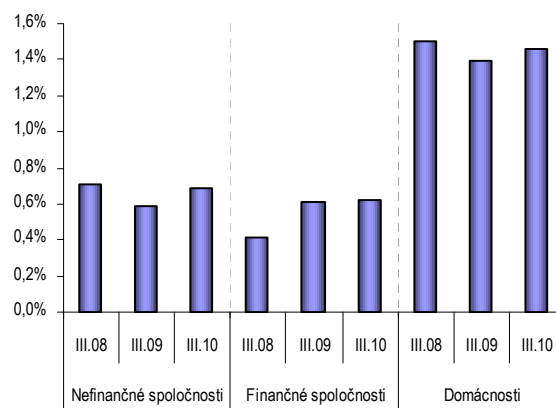
Graf 34 Zmeny v štruktúre ziskovosti bánk

Zdroj: NBS.

Na vodorovnej osi sú údaje v mil. EUR.

Graf 35 Vývoj čistého úrokového rozpätia

Zdroj: NBS.

Na zvislej osi je zobrazená hodnota čistého úrokového rozpätia v jednotlivých sektoroch za prvý štvrťrok jednotlivých rokov.

Rástli tiež viaceré neúrokové príjmy a pokračoval rast tvorby opravných položiek

Popri čistom úrokovom príjme vzrástli aj čisté príjmy z poplatkov, a to medziročne o 5 %. Podobne ako pri čistých úrokových príjmoch, aj pri príjmoch z poplatkov bol ich rast tvorený najmä rastom príjmov zo sektora domácností (rast o 18 %). Možno to opäť pripísať rastúcej aktivite na trhu úverov, ale pravdepodobne aj vyššej miere refinancovania úverov. Na druhej strane, čisté príjmy z poplatkov z ostatných sektorov poklesli. Tento pokles bol predovšetkým spojený s poklesom príjmov z poplatkov za transakcie s ostatnými bankami.

Ďalšia časť neúrokových príjmov, čisté príjmy z obchodovania, medziročne poklesli o štvrtinu (zo 40 mil. EUR na 31 mil. EUR). Celý tento pokles bol však spôsobený jednou bankou.

Na výške prevádzkových nákladov sa prejavil pokles počtu zamestnancov, ktorý sa v roku 2009 znížil o 1848. Prevádzkové náklady tak k 31. marcu 2010 medziročne poklesli o 6 % (v porovnaní s prvým štvrťrokom 2009). V porovnaní so štvrtým štvrťrokom 2009 však prevádzkové náklady zaznamenali mierny nárast (o 5%). Rástli najmä náklady na konzultačné a poradenské služby, zatiaľ čo personálne náklady ďalej mierne poklesli.

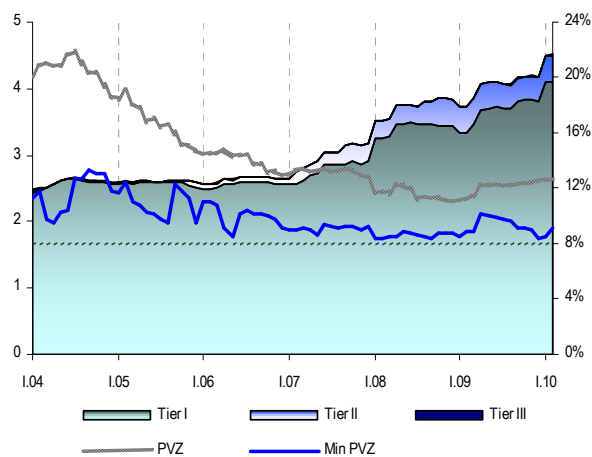
Ziskovosť bánk v roku 2009 bola v dôsledku krízy výrazne negatívne zasiahnutá zvýšenou tvorbou opravných položiek. Tento trend pokračoval aj v prvom štvrťroku 2010. Straty v dôsledku súvahových a podsúvahových pohľadávok však boli v prvom štvrťroku 2010 nižšie ako počas predchádzajúcich troch štvrťrokov, hoci medziročne vzrástli o 18 %.

Primeranosť vlastných zdrojov a riziko likvidity na úrovni celého bankového sektora zostali približne na nezmenenej úrovni

Primeranosť vlastných zdrojov za celý bankový sektor počas prvých troch mesiacov roka 2010 zostala približne na úrovni z konca roka 2009, ktorá bola 12,6 %. V nasledujúcich mesiacoch možno očakávať mierne zvýšenie tejto hodnoty, keďže sa predpokladá, že niektoré banky si ponechajú časť zisku vytvoreného v roku 2009.

Riziko likvidity v bankovom sektore sa v prvom štvrtroku 2010 zásadne nezmenilo. Vo všeobecnosti banky naďalej držia pomerne veľký objem likvidných aktív, ktorým by dokázali čeliť prípadnému negatívnemu vývoju v rozsahu definície ukazovateľa likvidných aktív. Ten v prvom štvrtroku dokonca mierne vzrástol, vo väčšine bánk (Graf 37).

Graf 36 Vývoj ukazovateľa kapitálovej primeranosti v bankovom sektore

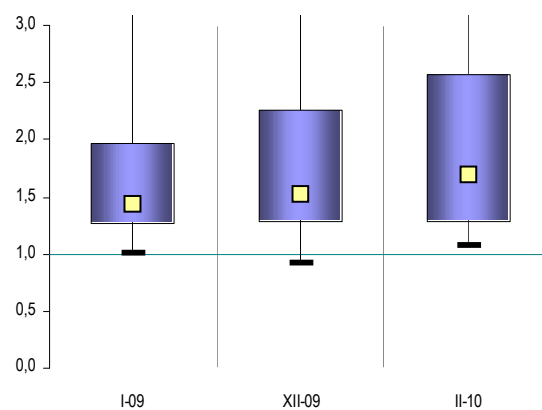

Zdroj: NBS.

Hodnoty za Tier 1, Tier 2 a Tier 3 na ľavej zvislej osi sú zobrazené v mld. EUR.

Na pravej osi je ukazovateľ kapitálovej primeranosti (PVZ) a minimálna hodnota PVZ v bankovom sektore.

Graf 37 Rozloženie ukazovateľa likvidných aktív v bankovom sektore

Zdroj: NBS.